

Latvijas Kareivis: *Trešdiena, 2. oktobris, 1935*

Musu balleta tālākie panākumi Zviedrijā

Ministru prezidents K. Ulmanis nosūtījis Latvijas sūtnim Stokholmā P. Sējam telegrammu, kurā izsaka prieku par Nacionālās operas balleta un pārējo mākslinieku panākumiem un novelēm arī turpmākas sekmes par godu un slavu viņiem un latvju mākslai.

Aizvakar priekšpusdienā zviedru kara muzeja direktors Zviedrijas valdības uzdevumā nodeva Latvijas sūtnim Sējam U.ņ. prof. Fr. Balodim tālāknoņemšanai Latvijas kara muzejam 17. gadu simteņa ieroču kolekciju k& pretdivānu par nesen saņemto lielgabalu. Bez tam direktors Jakobsons pasniedza hercoga Jēkaba portreju, kuru paredzēts novietot Valsts Prezidenta pilī, Sakarā ar to direktors Jakobsons rīkoja dineju, kurā piedalījās arī Zviedrijas ģenerālītātes pārstāvji.

Zviedru karaliskās operas šefs Forsels aizvakar rīkoja brokastis, kurās piedalījās Zviedrijas izglītības ministris Ēngbergs, Latvijas sūtnis Sēja un Latvijas un Zviedrijas operu vadība. Savā usrunā karaliskās operas šefs Forsels uzsvēra, ka Zviedrijas opera viesojusies daudzās valstīs un visur uzņemta sirsnīgi, bet tādu viesmīlību un neliekuļotu sirsnību, kādu tā piedzīvoju? >i viņpus Baltijas jūrai, tā citur nav sastapusi. Tādēļ arī zviedru opera uzņem latvju balletu kā mīlu vecu draugu. «Ja dzīvē nebūtu draudzības,» uzsvēra savā izjustajā atbildes runā prof. Balodis, «tad nebūtu vērts viņu vispār dzīvot.» Latvijas izglītības ministra prof. Tenteļa uzdevumā ar ministra personīgu ierakstu prof. Balodis pasniedza karaliskās operas šefam skaisti Iesietus «Latvju rakstus». Runas noslēgumā visi klātesošie latvieši uzsauca trīskārtēju «Sveiks!» Zviedrijai un viņas operai. Pēc tam direktors Forsels Zviedrijas izglītības ministra uzdevumā pasniedza latvju māksliniekiem ordeņus. Sūtnis Sēja izteica Zviedrijas izglītības ministram un operai pateicību par latvju māksliniekiem izrādīto pretimnākšanu.

Vakarā Stokholmas operā notika Latvijas nacionālā balleta pēdējā viesizrāde pie gandrīz pilnīgi izpārdota nama. Uzveda J. Mediņa balletu «Mīlas uzvara». Autoram parādoties pie diriģenta pultes, publika to saņēma aplausiem. Izrādi publika uzņēma ar lielu interesi un atsaucību. Vētrainas ovācijas izpelnījās Mirdza Griķis, kurai nācās dejot uz «bis». Publika daudzkārt sumināja galveno lomu tēlotājus — H. Birzpieci un O. Lēmani» tāpat E. Leščevski, G. Černovu, S. Jurgensu un citus solistus. Pēc ikkatra cēliena dejojājiem nācās daudzkārt parādīties publikas priekšā. Pēc izrādes uz skatuves sapulcējās viss latvju ballets un zviedru operas vadība un koristi. Operas šefs Forsels griezās pie latvju viesiem ar uzrunu, kurā viņš uzsvēra, ka tikko pavadītās trīs dienas Zviedrijas karaliskās operas vēsturē paliks neaizmirstamas. Zviedrijas opera no redzētā varēs daudz mācīties. Tad Forsels pasniedza latvju viesiem lielu zviedru krāsām rotātu lauru vainagu, bet operas orķestris galma kapelmeistara Graviliusa vadībā atskaņoja Latvijas nacionālo himnu īpatnējā fanfarām papildinātā kupli skanošā instrumentācijā. Atbildes runu teica Latvijas nacionālās operas direktors prof. Vanadžiņš, izsakot Zviedrijas karaliskajai operai pateicību par reto sirsnību un pasniedza operas balletam un orķestrim lielus lauru vainagus ar sarkanbalt-sarkanām lentām. Pie diriģenta pultes pienāca diriģents J. Kalniņš un viņa vadībā orķestris atskaņoja Zviedrijas nacionālo himnu. Pēc tam balletmeistars O. Lēmanis latvju balleta personāla vārdā pasniedza piemiņas balvu zviedru balletam, bet zviedru balleta vārdā balleta soliste Lissija Olsone nodeva krāšņu ziedu balvu mūsu baletmeistaram. Publika vēl ilgi negribēja šķirties no mūsu dejojājiem un nepārtraukti aplaudējot, sumināja Rīgas balletu un viņa vadītājus. Speciālus aplausus uz skatuves parādoties guva komponists Jānis Mediņš.

Pēc izrādes Zviedrijas karaliskās operas ballets sarīkoja saviem latvju kollēgām sadraudzīgas vakariņas uz operas skatuves.

Vakar pīkst. 9 latvju ballets atstāja Stokholmu, Ar to pašu tvaikoni Rīgā atvedīs Brīvības pieminekļa galveno teļu. Normā-lā braucienā kuģim jāierodas Rīgā šorīt ap pīkst. 9.

Ari aizvakardienas zviedru prese ir latvju balletam visai labvēlīga. Novērtējot latvju balleta uzstāšanos otrā vakarā, arī līdz šim skeptiskākais «Svensk Dagbladet» mākslas kritiķis Mozus Pergaments atrod atzinības pilnus vārdus. Viņš sevišķi sajūsmināts par H. Birznieces dejoto «Lez-, ginku»; tas esot bijis vakara vislabākais numurs. Ievērtības cienīga esot arī T. šmite ar savu partneru. «Latvju dejas» atstājusi labu iespaidu ar skaistiem tērpiem un ziemeļu tautām kopējām līnijām- «Vislielā-ko uzmanību izsauca E. Žebranska,» sakā kritiķis. «Kāda viņai balss, kā tā var dziedāt Pelibu un Rossini!» Viņai neparasta koloratūrdziedātājas balss, dziļa un skanīga, līdzīga tai, kāda bija Totti Dabnontei. Un kāda dziedāšanas māksla!» Novērtējot J. Mediņa kompozīciju, kritiķis izsakās, ka «Zilais kalns» sākas un beidzas impresionistiskā skaņu pasaulē, bet pastāvīgā un brī-žiem nepārlicinošā galvenā motīva mūzika pāriet uz citiem stiliem, starp citu uz Griga ziemeļnieciski-romantisko liriku. «Instrumentācija norāda uz skaņu bagātību. Pats komponists diriģēja un guva dzīvus aplausus. Publika bija labā garastāvokli visu vakaru un aplaudēja pie katra numura, izsaucot piedevas.»

«Stockholms Tidningen» raksta, ka «Zilais kalns» liecinot par apdāvinātu mūziķi, un pats komponists to diriģējis aizraujoši. Žebranska! skaista balss, māksliniecisks dziedājums. «Mūsu balleta publikai šis vakars devis daudz. Bija izdevība noskatīties taisni perfektu pirkstgalu tehniku. Sevišķi imponēja Pfeifere, Griķe, Piķieris un Plucis. Izcils numurs bija Birznieces kaukāziešu dejas. Ir taisni fascinējoši, kad māksliniecei uznākot uz skatuves jau ir skaidrs, ka tiks sniegts kaut kas izcils. Izveicība, humors, grācija — tieši ideālā vienībā. Ja noskatās uz Rīgas operas lieliski apstrādāto materiālu, tad uznāk ilgas pēc libretto, mūzikas un ehoreografijas kombinācijas.»

«Nya Daglight Aļlehand» raksta: «Latvijas operas ballets svētdien dažādos priekš-nesumos uzrādīja neredzētu tehniku un ritmisku drošību. Sevišķi atmiņā palikusi Birznieces kaukāziešu dejas, kas plūda ritmiski un aizraujoši. «Latvju dejas» skaistajos tērpos bija patīkams noslēgums. Visiem jau zināms, ka latvju tauta prot dziedāt. Lieliska dziesmu mākslas pārstāve Elza žebranska- Viņas balsij piemīt kolorā-tūras vieglums un alta dziļie krāsi toņi Balss brīnišķi skolota. V. Stottam labi skolots baritons.»

«Socialdemokraten» saka: «Ar patiesu prieku mēs apsveicam Rīgas operas māksli* nieku ansambli. Par nožēlošanu mums nav lemts noskatīties pilnīgu operas izrādi, bet iepazīstoties ar lielo balleta sastāvu, jānāk pie atziņas par Rīgas operas augsto līmeni. Jau Feodprovas laikos Rīgas bāliet» guva starptautisku slavu un tā pašreizējais vadītājs Lēmanis, kā redzams, turpina aizstāvēt ieņemtās pozīcijas. Liberta dekorācijas «Korsāram» gūst vislielāko uzslavu, Birznieces vadībā skati guva dramatisku dzīvību, tai pašā laikā dodami ansamblim un solistiem iespēju parādīt savu plastisko mākslu. Vislielāko piekrišanu guva mazā E. Pfeifere (Medora), Viņas pirkstgalu dejas bija lieliskas, viņas grācija apburoša. Izcēlās arī T. šmite. No kungiem Lēmanis bija pirmā vietā. Viņa spēle bija intelUgenta un aizraujoša. Pār savu spēcīgo ķermeni viņš valdīja ar lielisku veiklību. E. Leščevakis, guva publikas simpātijas ar savu lielisko komismu. Tāpat citi būtu pelnījuši, ka tos atsevišķi uzskaita. Viss ansamblis bija neparasti homogēns. Diriģēja J. Kalpiņš ar uzslavējamu kontaktu ar skatuvi. Pirmais vakars bija pilnīgs panākums. Izpārdots nams ar karali un Vesterhottenas hercogu pāri priekšgalā un piekrišana, kas dzīvi izpaudās visu vakaru. Tāpat svētdienas vakara dejas un koncerta programmai bija tik pat noteikti panākumi, kā sestdienas vakaram. Es atgriezīšos vēl,» nobeidz savu recenziju mākslas kritiķis.